

Anul: 2001

Cod RAN: 41863.03;41863.04

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Categorii sit: Religios, ritual și funerar

Autori: Aurel Dragne, Antal Lukács, Alexandru Ciocâltan

Instituții: Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București

Raport

Pornind de la informațiile cuprinse în izvoarele scrise și în cele cartografice din sec. XVII-XVIII, am încercat să identificăm ruinele unor mănăstiri ortodoxe dispărute din Țara Făgărașului. Cercetările noastre anterioare au certificat menținerea ruinelor mănăstirilor ortodoxe din această zonă, condițiile noi, postdecembriste creind contextul favorabil pentru revigorarea lor. Am constatat cu îngrijorare că refacerea acestor stabilimente nu este precedată aproape niciodată de investigarea științifică a vechiului amplasament, reconstruirea ducând inevitabil la distrugerea vestigiilor arheologice, sau, în cel mai bun caz, la blocarea accesului la ele pentru perioade a căror durată e greu de prevăzut!

Pe baza hărților militare austriece ne-am propus să identificăm ruinele mănăstirilor din hotarele satelor Șinca Veche, Șinca Nouă, Arpașu de Sus, Sebeș și Mărgineni.

În hotarul satului Arpașu de Sus, (jud. Sibiu, com. Arpașu de Jos) la poalele dealului Podei, documentele din sec. XVIII. și hărțile vechi menționează o mănăstire ortodoxă (v. harta nr. 1.) Cercetările noastre au dus la regăsirea ruinelor unor construcții din care s-au păstrat doar fundațiile de piatră. Pe malul pâ râului am regăsit fundațiile unei construcții patruleter, cu dimensiunile de 4/12 m., orientată destul de riguros N-S. În imediata vecinătate, am putut observa și ruinele unei alte construcții, dar din păcate crucea pe care localnicii au ridicat-o deasupra ei nu ne-a permis investigații menite să lămurească destinația ei. Bănuim că este vorba (având în vedere orientarea construcției) de biserica mănăstirii, iar construcția alăturată a servit drept locuință pentru călugării mănăstirii. Numai cercetări arheologice extinse ar putea rezolva problema stabilirii destinației tuturor ruinelor.

Cercetările din hotarul satului Mărgineni (jud. Brașov, com. Hârseni) au avut drept scop identificarea ruinelor mănăstirii indicată pe harta militară (v. harta nr. 2.) la ieșirea din munți a văii Sebeșului. Indicația s-a dovedit corectă, ruinele fiind relativ bine conservate. Cu toate că n-am putut sonda terenul din cauza ridicării unei uriașe cruci chiar pe amplasamentul bisericii, măsurătorile efectuate au certificat existența unei biserici din piatră cu dimensiunile de 8,5/5 m. Absida, destul de bine conturată, avea adâncimea de 3,80 m. Pe baza observațiilor, se pare că absida era despărțită de navă printr-un zid de piatră, ceea ce ar indica o datare destul de timpurie a bisericii. Considerăm că organizarea unor săpături arheologice exhaustive sunt absolut necesare.

Izvoarele scrise din sec. al XVIII-lea atestau cele mai multe mănăstiri ortodoxe în hotarul satelor Șinca Veche și Șinca Nouă. Dintre acestea, localizarea a două dintre ele nu ridică nici o problemă: mănăstirea rupestră și cea de pe dealul care domină satul, marcată de bisericuța de lemn care este funcțională și astăzi. Pe baza informațiilor scrise din sec. XVIII. și a hărților din sec. XVIII (v. harta nr. 3.), am reușit să regăsim amplasamentul a două mănăstiri ortodoxe, necunoscute localnicilor.

Pe Valea Strâmbei, afluentul din stânga al pâ râului Șinca, harta indică hidronimul Valea Mănăstirii. Cercetările noastre au dus la identificarea ruinelor mănăstirii, pe un platou situat la ieșirea văii dintre dealuri, într-un loc de o frumusețe unică. Din fericire, vegetația crescută pe ruină a împiedicat cuprinderea zonei în

exploatare agricolă, arbuștii conservând perfect ruinele. Sondajul efectuat a dovedit că acolo există ruinele (fundațiile de piatră) ale unei biserici, cu dimensiunile de 9/5 m. În ciuda distrugerilor provocate de localnici (locul este folosit ca umbrar pentru vite!), se poate observa că biserica avea un altar semicircular, nedecroșat. Din păcate, exploatarea zonei adiacente (pășune și fâneță) nu ne-a permis extinderea cercetărilor (ele ar fi însă posibile cu o minimă despăgubire pentru proprietari!).

Pe malul afluentului din dreapta al Văii Șincăi, păraul Trestioara, am putut identifica ruinele de zid ale mănăstirii pomenite în documentele din sec. al XVIII-lea. Complexul este reprezentat de fundațiile bisericii, chiliile călugărilor și de un complex de șanțuri și valuri de pământ, extrem de interesant, dar puțin lămurit din cauza caracterului redus al investigației arheologice. Considerăm că extinderea cercetării este absolut necesară, având în vedere faptul că este singurul obiectiv în care au fost identificate "fortificații" de pământ!

Materialele arheologice recoltate din aceste cercetări se datează în sec. XVII-XVIII. Ele sunt păstrate, deocamdată, la Facultatea de Istorie din București, până la extinderea cercetărilor și până la obținerea unei imagini mai complete asupra cronologiei și tipologiei acestor mănăstiri.

Informații suplimentare online

[Raportul 1528 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
